

ЗАСАДИ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЕРВІСНИХ ЦЕНТРІВ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ

DIRECTIONS OF PREVENTIVE ACTIVITIES OF SERVICE CENTERS OF THE MINISTRY OF INTERIOR AFFAIRS

Бережний Є.В., аспірант кафедри права

Національний аерокосмічний університет імені М.С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

Стаття присвячена аналізу превентивної діяльності сервісних центрів МВС як одного з ключових напрямів у забезпеченні безпеки громадян та запобігання правопорушенням у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. Здійснено аналіз превентивної діяльності сервісних центрів МВС з метою забезпечення ефективного взаємодії з громадянами та запобігання можливим правопорушенням. Акцентовано увагу на важливості активної співпраці з громадськістю як необхідної складової превентивної стратегії. Сформульовано низку рекомендацій щодо подальшого вдосконалення превентивних діяльності та розширення переліку запобіжних заходів та необхідності постійного адаптування їх до змін у суспільстві та технологічному середовищі. Доведено, що превентивна діяльність сервісних центрів МВС може бути ефективним інструментом формування кримінально-правової політики в царині забезпечення безпеки дорожнього руху, в запобіганні правопорушень та підвищенні безпеки на дорозі. Превентивні заходи, які вони проводять, сприяють покращенню безпеки дорожнього руху через попередження небезпечних ситуацій та контроль за технічним станом транспортних засобів. Важливою частиною превентивної стратегії є активна співпраця з громадськістю. Сприяння взаємодії з громадськістю може покращити сприйняття поліцейської діяльності та створити позитивний імідж сервісних центрів. Крім того, така діяльність повинна бути постійно вдосконалюваною та адаптованою до змін у суспільстві та відповідати новітнім науково-технологічним розробкам. Це дозволить ефективно відповідати на нові виклики та забезпечувати стабільний рівень безпеки як у суспільстві взагалі, так і безпеки дорожнього руху зокрема. Стаття є важливим внеском у розуміння не лише конкретних заходів, а й стратегічного планування превентивної діяльності в органах правопорядку. Результати дослідження можуть слугувати основою для удосконалення кримінально-правової політики в царині безпеки дорожнього руху та вдосконалення роботи сервісних центрів МВС як спеціалізованих суб'єктів.

Ключові слова: кримінально-правова політика, запобігання злочинності та правопорушенням, превентивна діяльність, сервісні центри МВС, безпека дорожнього руху, адміністративні послуги.

This article is devoted to the analysis of the preventive activities of the service centers of the Ministry of Internal Affairs as one of the key directions in ensuring the protection of citizens and the prevention of offenses in the field of road traffic safety. An analysis of the preventive activities of the service centers of the Ministry of Internal Affairs was carried out in order to ensure effective interaction with citizens and prevent possible offenses. In addition, the article emphasizes the importance of active cooperation with the public as a necessary component of a preventive strategy. Facilitating interaction with the public can contribute to a positive perception of the activities of the Ministry of Internal Affairs and the creation of trust among the population. The conclusions include recommendations for further improvement of preventive measures and the need for constant adaptation to changes in society and the technological environment. It is proved that the preventive activities of the MIA's Specialised Centre can be an effective tool for shaping criminal law policy in the field of road safety, preventing offences and improving road safety. Their preventive measures contribute to improving road safety by preventing dangerous situations and monitoring the technical condition of vehicles. Active cooperation with the public is an important part of the prevention strategy. Promoting interaction with the public can improve the perception of police activities and create a positive image of the SC. In addition, such activities should be constantly improved and adapted to changes in society and be in line with the latest scientific and technological developments. This will allow for an effective response to new challenges and ensure a stable level of security both in society in general and road safety in particular. This article is an important contribution to understanding not only specific measures, but also strategic planning of preventive activities in law enforcement agencies. The results of the study can serve as a basis for the development of security policy and improvement of the work of service centers of the Ministry of Internal Affairs.

Key words: criminal law policy, prevention of offences, preventive activities, Ministry of Internal Affairs service centres, road safety, administrative services.

Поглиблення соціально-політичної і фінансово-економічної кризи, війна, спричинена агресією російської федерації, стихійна міграція, надвисокий рівень безробіття та зменшення соціальної захищеності населення призвели до соціальної напруженості, підвищення криміногенного потенціалу суспільства й реальної перспективи зростання рівня злочинності в Україні. З огляду на ці обставини питання вдосконалення наявних і розроблення нових стратегій та заходів запобігання злочинності – у центрі уваги представників усіх гілок влади й науковців [4, с. 229].

Як слушно зазначається науковцями-криміналістами, на формування кримінальної політики впливає політичний вектор і міжнародне становище держави, розвиток громадянського суспільства, наявність умов для вчинення злочинів, інтелектуальні, технічні, тактичні, методичні та правові можливості представників органів кримінальної юстиції протидіяти злочинності, наявність кваліфікованих спеціалістів у сфері протидії злочинності, бажання професійних учасників судочинства протидіяти злочинності, розуміння ними завдань та мети їх діяльності [1, с. 1].

Сучасна Україна стоїть перед викликами забезпечення громадської безпеки, зменшення рівня злочинності та підвищення ефективності дорожнього руху. У цьому контексті

сервісні центри Міністерства внутрішніх справ (далі – СЦ МВС) відіграють важливу роль у наданні адміністративних послуг, запобігання правопорушенням, забезпеченні правопорядку та регулюванні автомобільного руху.

На теперішній час проблема забезпечення громадської безпеки та запобігання правопорушенням є актуальною та стратегічно важливою. У контексті цієї проблематики велике значення набуває превентивна діяльність, яка спрямована на передбачення, запобігання та зниження ризику вчинення правопорушень.

СЦ МВС як одні з ключових елементів системи правопорядку, стали не лише місцями надання адміністративних послуг у сфері транспорту, але й важливими агентами превентивної діяльності. Спрямовані на попередження порушень та збереження громадської безпеки, вони виконують важливу місію у побудові безпечного та відповідального суспільства.

Діяльність СЦ МВС в Україні визначається комплексом заходів, спрямованих на надання послуг громадянам у сфері автомобільного та дорожнього обслуговування. Вони є не лише місцями реєстрації автотранспорту, але й важливими інструментами в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху та боротьби з правопорушеннями. Пре-

вензивна діяльність СЦ МВС спрямована на запобігання правопорушень, забезпечення безпеки громадян і зниження рівня злочинності.

Для того, щоб ефективно дослідити напрями превентивної роботи СЦ МВС у сучасній Україні необхідно піддати ґрунтовному аналізу основні їх функції, сфери суспільного буття, на які вони спрямовані, а також з'ясувати можливості та напрями удосконалення такої діяльності як на діяльнісному, так і на нормативно-правовому рівні.

Серед ключових функцій СЦ МВС України слід відзначити наступні: надання безоплатних та платних послуг; розроблення та впровадження проектів та стратегій, спрямованих на підвищення якості надання послуг; ведення реєстру суб'єктів, які здійснюють обов'язковий технічний контроль, та внесення інформації про ці суб'єкти господарювання до Єдиного державного реєстру МВС; забезпечення суб'єктів, які проводять обов'язковий технічний контроль транспортних засобів, доступом до централізованої бази даних щодо результатів такого контролю та здійснення моніторингу інформації, яка надходить від цих суб'єктів до цієї бази даних; створення та управління цифровими реєстрами підприємств, установ, організацій та інших суб'єктів господарювання, незалежно від форми власності, які займаються оптовою або роздрібною торгівлею транспортними засобами та їх частинами з ідентифікаційними номерами, і оформлення відповідних документів; здійснення державної акредитації закладів, які надають навчання, перепідготовку та підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів; проведення всебічного огляду та реєстрації центрів спеціального навчання водіїв транспортних засобів, які перевозять небезпечні вантажі, а також уповноважених осіб у справах безпеки перевезень небезпечних вантажів автомобільними дорогами; організація процесу допуску транспортних засобів до перевезення конкретних небезпечних вантажів, що включає видання свідоцтв про допуск транспортних засобів для цих перевезень та внесення інформації про ці транспортні засоби до Єдиного державного реєстру МВС; узгодження встановлення спеціальних індивідуальних ідентифікаційних номерів або копіювання первинних ідентифікаційних номерів окремих частин транспортних засобів; здійснення автоматизованого обліку, накопичення, аналізу та використання інформації про транспортні засоби, які підлягають реєстрації на державному та відомчому рівнях, а також про їх власників; організація співпраці з експертами Експертної служби МВС, які беруть участь у процесі державної реєстрації транспортних засобів у територіальних сервісних центрах, та здійснення контролю за їхньою діяльністю в рамках своєї компетенції; узгодження проектів конструкцій, визначення технічних можливостей та умов для переобладнання транспортних засобів, включаючи видачу відповідних свідоцтв та висновків; оформлення та видання дозволів на монтаж та експлуатацію спеціальних звукових та світлових сигнальних пристроїв; відсутність (наявність) засудження або обмежень, передбачених кримінально-процесуальним законодавством України; забезпечення матеріально-технічних та технологічних потреб для ведення Єдиного державного реєстру МВС тощо [2, с. 107].

Крім того, діяльність СЦ МВС України представляє собою різноманітні за змістом зовнішні вияви конкретних дій цих центрів чи їх персоналу, які здійснюються в межах законності та відповідають компетенції цих органів. Ці дії спрямовані на надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ та реалізацію його функцій та завдань. Діяльність сервісних центрів МВС України можна розподілити на дві групи форм: правові та неправові. До правових форм діяльності відносяться видання нормативних та індивідуальних правових актів, укладання адміністративних договорів та здійснення інших юридично значущих дій. Неправові форми включають проведення організацій-

них заходів, таких як наради та збори, а також здійснення матеріально-технічних операцій, наприклад, підготовка аналітичних та статистичних даних. Форми діяльності СЦ МВС України утворюють систему, яка повинна застосовуватися комплексно [3, с. 106].

Враховуючи вищевикладене, можемо сформулювати декілька важливих напрямів превентивної діяльності СЦ МВС, які на теперішній час є основою запобіжної діяльності у сфері їхньої компетенції. До них належить:

1) інформаційна робота (проведення інформаційних кампаній щодо прав та обов'язків громадян, процедур реєстрації транспортних засобів, порядку оформлення документів тощо);

2) навчання та консультації (організація навчальних семінарів, тренінгів, консультацій з питань безпеки дорожнього руху, запобігання правопорушенням, правильної поведінки під час взаємодії з правоохоронними органами);

3) робота з молоддю (проведення профілактичних заходів серед молоді з метою формування правильних цінностей, виховання відповідальності за власні дії на дорозі та в житті);

4) взаємодія з громадськістю (співпраця з громадськістю, прийом скарг, висловлення пропозицій та рекомендацій з метою покращення якості роботи сервісних центрів та забезпечення ефективності превентивних заходів).

Інформаційна робота сервісних центрів МВС України передбачає надання різноманітної інформаційної підтримки громадянам та організаціям щодо питань, пов'язаних з діяльністю Міністерства внутрішніх справ України (МВС). Консультації з питань правового характеру, які проводять СЦ МВС, надають можливість отримати громадянам відповіді з питань законодавства, що регулює діяльність поліції, порядку видачі документів, правил дорожнього руху та інших правових аспектів, пов'язаних із діяльністю МВС. Під час надання адміністративних послуг СЦ МВС здійснюють видачу документів, таких як водійські посвідчення, реєстраційні документи на автомобілі, а також інші адміністративні послуги, пов'язані з правоохоронною діяльністю. Крім того, частиною інформаційної роботи є інформування громадськості про правила безпеки на дорозі, закони та інші нормативно-правові акти, які стосуються власної безпеки та прав громадян. Через інформаційну роботу сервісні центри МВС просувають ініціативи, спрямовані на підвищення безпеки, зменшення злочинності та покращення взаємодії з громадськістю (популяризація ініціатив). Тож, інформаційна робота сервісних центрів МВС України спрямована на забезпечення доступу громадян до інформації про правові норми та процедури, пов'язані з діяльністю поліції та адміністративними послугами, які надає МВС.

СЦ МВС в Україні активно займаються не лише наданням адміністративних послуг та розв'язання питань, що входять до їх компетенції, а і надають широкий спектр послуг у сфері навчання та консультацій для громадян. По-перше, навчають правовій грамотності: проводять інформаційні семінари, тренінги та лекції з правових аспектів, пов'язаних з діяльністю поліції та правами громадян. Це може включати пояснення правил дорожнього руху, прав і обов'язків під час спілкування з правоохоронними органами, а також інші питання правового характеру. По-друге, здійснюють консультації з питань безпеки: надають консультації щодо заходів безпеки вдома, на вулиці, під час використання транспорту та інших ситуацій, які стосуються безпеки особистості та майна громадян. По-третє, проводять популяризацію культури безпеки, яка проявляється у пропагуванні знання про те, як уникнути небезпеки та як діяти в екстрених ситуаціях. Це може включати навчання першої допомоги, правил виклику екстреної допомоги, профілактику правопорушень та злочинів. По-четверте, СЦ МВС можуть організувати інформаційні кампанії з просування освіти

щодо законодавства, правил безпеки та інших аспектів, пов'язаних з діяльністю МВС (інформаційні компанії). І, наостанок, здійснення консультування громадян з питань звернень. Працівники СЦ МВС надають консультації громадянам з питань, пов'язаних з їхніми зверненнями до МВС, в тому числі з питань отримання документів, подання заяв, а також роз'яснюють порядок вирішення різних ситуацій.

Робота з молоддю в СЦ МВС проявляється у різних аспектах, спрямованих на підтримку та розвиток молодіжних ініціатив та включення їх у діяльність правоохоронних органів. Перш за все, це профілактика правопорушень серед молоді. СЦ МВС проводять різноманітні заходи: інформаційні кампанії, тренінги, лекції та дискусії про права та обов'язки громадян, особливості законодавства, як зберігати безпеку та уникати конфліктів. Крім того, задля вирішення соціальних проблем, СЦ МВС надають підтримку молодіжним проектам, спрямованим на підвищення правової грамотності, безпеки, здоров'я та інших аспектів, що стосуються молодіжного середовища. Спеціалізовані тренінги та навчання, які проводять СЦ МВС можуть бути з актуальних тем, що стосуються молодіжного середовища, включаючи питання безпеки в Інтернеті, профілактики наркотиків, правової грамотності тощо, а це, у свою чергу, позитивно впливатиме на молодіжне середовище та профілактику вчинення ними кримінальних правопорушень. Усі ці заходи спрямовані на створення сприятливого середовища для молоді, підвищення їхньої свідомості про права та обов'язки, а також на розвиток позитивних стереотипів щодо співпраці з правоохоронними органами.

СЦ МВС в Україні активно займаються взаємодією з громадськістю, що є важливим аспектом діяльності правоохоронних органів у будь-якій країні. Вони надають мож-

ливість громадянам отримувати консультації та роз'яснення з питань правового характеру, а також здійснюють адміністративні послуги, такі як видача документів, реєстрація транспортних засобів тощо. Крім того, організують інформаційні кампанії щодо правил дорожнього руху, безпеки вдома, профілактики злочинів тощо. Ці кампанії спрямовані на підвищення рівня свідомості громадян і сприяють збільшенню безпеки в суспільстві. СЦ МВС намагаються дотримуватися принципів відкритості та прозорості у своїй роботі. Вони надають інформацію про свою діяльність, процедури, права та обов'язки громадян, а також забезпечують можливість звертатися зі скаргами чи пропозиціями. У цілому, взаємодія з громадськістю є важливим елементом їх діяльності, оскільки вона сприяє підвищенню довіри до правоохоронних органів, покращенню безпеки та якості надання адміністративних послуг.

Висновки. Отже, превентивна діяльність СЦ МВС може бути ефективним інструментом формування кримінально-правової політики в царині забезпечення безпеки дорожнього руху, в запобіганні правопорушень та підвищенні безпеки на дорозі. Превентивні заходи, які вони проводять як спеціалізовані суб'єкти, сприяють покращенню безпеки дорожнього руху через попередження небезпечних ситуацій та контроль за технічним станом транспортних засобів. Важливою частиною їх превентивної стратегії є активна співпраця з громадськістю. Сприяння взаємодії з громадськістю може покращити сприйняття поліцейської діяльності та створити позитивний імідж СЦ МВС. Крім того, така діяльність повинна бути постійно вдосконалюваною та адаптованою до змін у суспільстві та відповідати новітнім науково-технологічному розробкам. Це дозволить ефективно відповідати на нові виклики та забезпечувати стабільний рівень безпеки як в суспільстві ззагалі, так і безпеки дорожнього руху зокрема.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лукашевич С.Ю., Салаева К.А. Експертно-криміналістичні засади визначення об'єктів запобіжного впливу : *Актуальні питання судової експертизи і криміналістики* : зб. мат-лів міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 100-річчя Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса» (Харків, 10.11.2023). – Харків : ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса», 2023. 447, [1] с. 229–231. URL: <https://nncise.org.ua/diyalnist/naukova>
2. Мозговий О.О. Призначення та основні напрями діяльності сервісних центрів МВС України в сучасних умовах. *Наукові записки. Серія: Право*. 2018. Випуск 5. С. 105–109.
3. Слабоденюк І.В. Форми діяльності сервісних центрів МВС України: сутність та види. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 2. С. 102–107.
4. Шепітько М.В. Формування кримінальної політики як науки кримінально-правового циклу. *Теорія і практика правознавства*. 2020. Вип. 2 (18). С. 1–12.